

перия и всички, които ѝ сж подвластни. Дайте на областитѣ свобода и самоуправление, които да обезпечатъ на раята спокойното ползование отъ плодетѣ на своя трудъ: раята ще захване усърдно да си работи земята, ще обогати страната, ще напълни хазната, и за нейно потѣпкване и угнетение, Портата нѣма да има вече нужда, да дава своитѣ послѣдни срѣдства на банкеритѣ въ Пера.

И нека да се попрѣдпазятъ, защото паданието на оттоманската империя зависи отъ важни причини. То се наченало отъ поражението подъ стѣнитѣ на Виена, въ 1683 година и отъ тогава вече не се е спирало. Турция послѣдователно изгубила: Венгрия, Трансилвания, Кроация, Бессарабия, Сърбия, Гърция, Княжествата, Босна, България, Румелия, Тессалия, Алжиръ, Тунистъ, Кипръ, а сега, при сжществуването системата на „врѣмнената оккупация подъ върховната властъ на султана“ — при което тая „система“ прѣдставлява щастлива плячка, — отсичанието на крайниците се извършва тѣй лесно, щото трупа просто не осѣща тая операция; едно врѣме това е повтарялъ Гизо; сега, това сжщото и почти съ сжщитѣ изражения говорятъ Гладстонъ и лордъ Салисбюри, двамата водители на единственната страна, която се осмѣлва искрено да се искаже по тоя въпросъ; Портата трѣбва да обезпечи на своитѣ области такова правителство, което да може да се търпи; другояче, тя ще изгуби една по една своитѣ области и тогава на султана не остава друго, освѣнъ да се прѣсели въ Азия.

— Когато азъ разглеждахъ тоя своеобразенъ градъ, въ който се показва, че всичко е създадено за най добро развитие, а при това всичко се разрушава, — мене неотстъпно ме прѣслѣдваше слѣдующия сжщественъ въпросъ: „Възможно ли е, въобще да се подигне Турция къмъ дѣйствително прѣобразование?“

Нека послушаме, какво говори по тоя поводъ твърдѣ прѣдадения на Портата, знаменитъ дипломатъ, серъ Хенри Лийардъ, който въ едно писмо, адресувано въ Times, между друго,